

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitvlaria Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Capitulare Sueßionense anni DCCXLIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

eam percussisse comprobatus fuerit, manus ei amputetur. Et qui hoc consensit, si liber est, sexaginta solidos componat. Si servus, sexaginta ictus accipiat.

De homicidis ad Ecclesiam confugientibus.
V. 193. XXI. Homicidis vel ceteris reis qui legibus mori debent, si ad Ecclesiam confugerint, nullus eis victus detur.

De latronibus.
V. 106. Add. 1v. 142. XXII. De latronibus præcipibus observandum ut pro prima culpa unum oculum perdat, de alia verò natus ei truncentur. De tertia culpa, si non emendaverit, morietur.

De die dominico.
V. 340. XXIII. Si quis die dominico opera servilia fecerit, liber homo si boves junxerit, dextrum bovem perdat. Et si alia quæ prohibita sunt fecerit, sacerdotibus illa emendet sicut de reliquis negligentibus iudicibus emendari solet, & penitentiam insuper accipiat. Similiter de præcipuis festivitibus.

De empto à fure.
V. 344. XXIV. Si quis de fure neficiens aliquid emerit, querat accepto spatio firem. Quem si non potuerit invenire, probet se sacramento innocentem, & rem restituat,

& furem querere non omittat. Quod si furem celaverit, & perjurasse postea detectus fuerit, tanquam fur & ipse damnetur.

De alieno animali occiso.
XXV. Si quis casu faciente occiderit alienum animal, & non negaverit, simile dare non tardet, & cadaver mortui accipiat.

De compositione incensa domus.
XXVI. Si quis incenderit alienam domum, primò omnia ædificia restituat, & quicquid ibi arserit componat, & insuper l. x. solidos, & publica penitentia multetur. Et quotquot homines de ipso incendio evaserint, unicuique secundum legem suam componat, & quicquid perdidit restituat.

De via convicinali.
XXVII. Si quis viam convicinali vel pastorem clausit, cum sua lege componat, & ipsam viam aperiat.

De rebus commendatis incensis.
XXVIII. Si cui commendate res fuerint, vel tradite ad vendendum, & in domo ejus cum rebus suis
Cetera desunt in MS.

PIPPINI PRINCIPIS CAPITVLARE SVESSIONENSE

Datum anno Christi DCCXLIV. in plena synodo.

IN Dei nomine & Trinitatis. Anno DCCXLIV. ab incarnatione Christi, sub die VI. Nonas Martij, & Luna XIV. in anno secundo Childerici Regis Francorum, ego Pippinus Dux & Princeps Francorum. Dum pluribus non habetur incognitum qualiter nos in Dei nomine unà cum consensu Episcoporum sive sacerdotum vel fervorum Dei consilio, sive Comitum & optimatum Francorum, colloquij apud Sueffionis civitatem synodum vel Concilium facere decrevimus. quod ita in Dei nomine & fecimus.

INCIPIVNT CAPITVLA.

- D**E fide Nicena, & canonibus antiquis toto regno promulgandis.
- De synodo singulis annis congreganda.
Et de Adalberto heretico in synodo damnato.
- De Episcopis per civitates ordinatis sub Archiepiscopo Abele & Aräoberto. De
- monachis. Et ut Abbates in hostem ipsi non eant, sed mittant. Et Clerici à fornicatione, habitu laico, & venatione abstineant.
4. Vt laici fornicationem omnem, perjuriam, falsa testimonia devitent, Ecclesiamque tutentur. Et ut Presbyteri parochiarum Episcopo suo sint subiecti.

5. *Vt ignoti Episcopi vel Presbyteri ad ministerium sine probatione non admittantur.*
6. *Vt Episcopi provideant ne populus paganismum faciat. Et ut legitime per civitates mensure sint.*
7. *Vt Adalberti cruciale igni tradantur.*
8. *Vt Clerici extraneas mulieres domi non habeant.*
9. *Vt sacramentam feminam vel propinquam nemo uxorem ducat; neque uxorem, viro supersite, alter accipiat; neque uxor, viro supersite, alterum accipiat.*
10. *De transgressoribus horum capitulorum.*

INCIPIUNT SVPRASCRIPTA CAPITVLA ET EORVM TEXTVS.

De fide Nicena, & canonibus antiquis toto regno promulgandis.

IN primis constituimus fidem catholicam, quam constituerunt CCCXVIII. Episcopi in Niceno Concilio, ut denuntiaretur per universam regionem nostram, & iudicia canonica aliorum sanctorum, quae constituerunt in synodis suis; quomodo lex Dei & ecclesiastica regula recuperetur, quae in diebus priorum Principum dissipata corrui.

De synodo singulis annis congreganda. Et de Adalberto haeretico in synodo damnato.

II. Propterea nos una cum consensu Episcoporum, sive sacerdotum, seu servorum Dei, & optimatum meorum consilio, decrevimus ut annis singulis synodum renovare debeamus, qualiter populus Christianus ad salutem animarum pervenire possit, & ut haeresis amplius in populo non resurgat, sicut invenimus in Adalberto haeresim, quem publiciter una voce condemnaverunt XXIII. Episcopi & alij multi sacerdotes cum consensu Principis & populi ita condemnaverunt ipsum Adalbertum ut amplius populus per falsos sacerdotes deceptus non pereat.

De Episcopis per civitates ordinatis sub Archiepiscopis Abele & Ardoberto. De monachis. Et ut Abbates in hostem ipsi non eant, sed mistant. Et Clerici a fornicatione, habitu laico, & venatione abstineant.

III. Idcirco constituimus per consilium sacerdotum & optimatum meorum & ordinavimus per civitates legitimos Episcopos; & idcirco constituimus super eos Archiepiscopos Abel & Ardobertum, ut ad iudicia eorum de omni necessitate ecclesiastica recurrant tam Episcopi quam alius populus. Vt ordo monachorum vel ancillarum Dei secundum regulam sanctam stabilis permaneat; & de rebus ecclesiasticis subtrahatis monachis vel ancillis Dei consolentur usque dum illorum necessitati satisfaciant; & si quid superaverit, census levetur. Et Abbates legitimi ho-

stem non faciant, nisi tantum homines eorum transmittant. Et omnes Clerici fornicationem non faciant, nec habitum laicorum portent, nec habeant canes ut venationes faciant, nec accipitres portent. *Vt laici fornicationem omnem, perjuriam, & falsa testimonia devitent, Ecclesiamque tumentur. Et ut Presbyteri parochiarum Episcopo suo sint subiecti.*

IV. Similiter decrevimus ut laici homines legitime vivant, & diversas fornicationes non faciant, & perjuriam in Ecclesia non consentiant, & falsa testimonia non dicant, & Ecclesiam Dei in omni necessitate conservent. Et unusquisque Presbyter qui in parochia est, Episcopo obediens & subiectus sit, & semper in caena Domini rationem & ordinem ministerij sui Episcopo reddat, & chrisma & oleum petat. Et quando jure Canonico Episcopus circumit parochiam ad confirmandum populum, Abbates & Presbyteri parati sint ad suscipiendum Episcopum in adiutorium necessitatis.

Vt ignoti Episcopi & Presbyteri ad ministerium sine probatione non admittantur.

V. Et statuimus ut supervenientes Episcopi vel Presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium Ecclesiae nisi prius fuerint probati ab Episcopo cujus parochia est.

Vt Episcopi provideant ne populus paganismum faciat. Et ut legitime per civitates mensure sint.

VI. Et omnino decrevimus ut unusquisque Episcopus in sua parochia sollicitudinem habeat ut populus Christianus paganismum non faciat. Et per omnes civitates legitimus foris & mensura fiat, secundum abundantiam temporis.

Vt Adalberti cruciale igni tradantur.

VII. Similiter constituimus ut illas cruciculas, quas Adalbertus per parochiam plantaverat, omnes igne consumantur.

Vt Clerici extraneas mulieres domi non habeant.

VIII. Similiter diximus ut neque Cle-

Ibid. c. 1.

Ibid. c. 3.

Ibid. c. 4.

Ibid. c. 7. & in Capitulari II. c. 4.

Karloman-
ni Capitulari I. praefat.

Ibid. c. 1.

ricus mulierem habeat in domo sua, quæ cum illo habitet, nisi matrem, aut fororem, vel neptam suam.

Ut sacratam feminam vel propinquam nemo uxorem ducat; neque uxorem, viro superstiti, alter accipiat; neque uxor, viro superstiti, alteram accipiat.

IX. Similiter constituimus ut nullus laicus homo Deo sacratam feminam ad mulierem habeat, nec suam parentem; nec marito vivente suam mulierem alius accipiat, nec mulier vivente suo viro alium accipiat: quia maritus mulierem suam non debet dimittere, excepto causa fornicationis deprehensa.

De transgressoribus horum capitularum.

X. Si quis contra hoc decretum, quod

XXIII. Episcopi cum aliis sacerdotibus vel servis Dei unâ cum consensu Principis Pippini vel optimatum Francorum consilio constituerunt, transgredi vel legem irrumperere voluerit, vel despexerit, iudicandus sit ab ipso Principe vel Episcopis vel Comitibus, & componat secundum quod in lege scriptum est, unusquisque juxta ordinem suum. Et si hæc omnia observaverimus quæ superius scripta sunt, Christi misericordiam invenire poterimus in secula seculorum. AMEN.

† Signum illustris viri PIPPINI Majoris domus.

Signum RADBODI.

Signum ARIBERTI.

Signum HELMIGAVDI.

ADMONITIO

De sequentibus Capitulis synodalibus.

SOepe multumque dubitavi an decreta synodorum quæ ab Episcopis celebratae sunt sub Rege Pippino referenda essent inter ejus Capitularia. Videbam illum ea tempestate morum apud Francos fuisse ut & Principes synodis præsidere & constitutiones sub eorum nomine conderentur emitterenturque in publicum. Videbam præterea pleraque capitula quæ in synodis episcopalibus perscripta fuerant, in libros Capitularium ab Ansegiso Abbate & Benedicto Levita compositos fuisse relata, tanquam partem facerent legum à Principibus nostris constitutarum. At parte ex alia occurrebant nonnullæ synodi per ea tempora celebratae, in quibus nulla mentio Principis, nulla ejus auctoritas apparebat. Mihi ista meditati commodum oblati est vetus codex MS. sancti Vincentii Metensis, in quo Pippini Regis Capitula descripta sunt, initio facta à capitulis apud Vermeriam constitutis, sed, quod dolendum est, absque ulla prorsus inscriptione, absque ullo titulo. Sirmondus tamen, qui primus illa edidit, hinc edoctus est ea pertinere ad synodum Vermeriensem quod eorum nonnulla inveniuntur apud veteres canonum collectores ex Concilio apud Vermeriam laudata. Regino sanè Abbas Prunienfis, qui pleraque istius synodi capitula descripsit in libro secundo de disciplinis ecclesiasticis & religione Christiana, accepisse se illa ait in capite CXXIII. ejusdem libri ex Concilio quod factum fuit ad Vermeriam temporibus Pippini Regis. Postea Burchardus lib. IX. cap. XXVI. & hanc secutus Ivo parte VIII. cap. CLXIV. adnumerant huic Concilio interfuisse Pippinum. Hanc auctoritatem secutus Sirmondus, cum Vermeriense Concilium ederet, in titulo scripsit habitum illud fuisse præsentis Pippino Rege. Istius ergo & reliquarum istiusmodi synodorum decreta edi debere visum est inter Capitula synodalia Pippini, tum quia in codice Metensi conjuncta sunt cum reliquis ejusdem Principis constitutionibus, & quia nonnulla ex eis relata sunt in libros Capitularium, tum etiam quia partem facere videntur capitularum edictorumque synodalium Pippini quorum observationem imperavit Karolus M. in Capitulari anni DCCLXXXIX. cap. XII. & in Capitulari Aquigranensi anni DCCLXXXIX. cap. LXXIX.

PIPPINI